

ORTADOĞU GÜNDEMİ

17-23 Ocak 2022

2022

■ SURİYE GÜNDEMİ

• Uluslararası Gündemde Suriye

Almanya'daki Frankfurt Bölge Yüksek Mahkemesi, 2011-2012 yılları arasında Humus'ta bir askerî hastane ve askerî istihbarat hapishanesinde mahkûmlara işkence yapmak ve yaralıları öldürmekle suçlanan Suriyeli Doktor Alaa Musa'nın yargılanmasına başlayacağını duyurdu. Sanık, ifadesini verirken sivil bir doktor olduğunu savunmaya çalıştı. Duruşmanın önümüzdeki yaz aylarında sona ermesinin beklendiği aktarıldı.¹

16 Ocak Pazar tarihinde Suriye Ulusal Koalisyonu (SUKO) Başkanı Dr. Salem Al-Meslet, Suriye Ulusal Koalisyonu Başkanı Anas El Abda ve Barış ve Özgürlük Cephesi Başkanı Almet el Cerba Suriye'deki siyasi durumu tartışmak üzere Doha'ya geldi. Muhalif isimler Katar Dışişleri Bakanı Şeyh Mohammed bin Abdulrahman Al-Than ile ayrı ayrı bir araya geldi. Bakanın görüşmeler sırasında "Suriye krizinin çözümünün BM Güvenlik Konseyinin 2254 sayılı kararı uyarınca siyasi bir çözüm olması gerektiğini" vurguladığı bildirildi.²

CARE adlı uluslararası insani yardım kuruluşu, salı günü yayımladığı bir raporda "Suriye'de sıcaklıkların -14 derecenin altına düşmesinin beklendiği" konusunda uyardı. Salı gecesi başlayan kış fırtınası kamplarda yaşayan 2.124 yerinden edilmiş Suriyeliyi etkiledi ve 362 çadıra zarar verdi. Afrin'de yer alan bir kampta, çatıda biriken kar nedeniyle çöken çadır sonucu bir çocuk hayatını kaybetti. Halep kentinin kuzeyindeki bir kampta ise 3 ile 5 yaşlarındaki iki çocuk çadırlarında ısıtıcı nedeniyle çıkan yangında hayatını kaybetti.³

İranlı mevkidaşı İbrahim Reisi ile görüşen Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, Rusya ve İran'ın terörizme karşı savaşta Suriye'ye verdiği desteğin kendi topraklarındaki terör tehditlerinin üstesinden gelinmesine katkı sağladığını iddia etti.⁴

Venezuela Devlet Başkanı Nicolas Maduro, Suriye halkı ve liderlerinin ülkelerine karşı başlatılan "terör" saldırısının üstesinden geldikten sonra oluşan barış ve istikrar ortamını kutlamak için yakında Suriye'yi ziyaret edeceğini duyurdu.⁵

• Suriye Rejimi

Suriye Parlamentosunun bazı üyeleri vatandaşın kötüleşen yaşam koşullarına dikkat çekerek hükûmetin performansını hedef aldı. Meclis üyesi Nasır el-Nasır, insanların açlıktan, yoksulluktan ve adaletsizlikten mustarip olduğunu söyleyerek Doğu Avrupa'nın ormanlarında ölen, Körfez ülkelerinin sokaklarında uyuyan ve Erbil ve Irak'ta kaybolan gençlere değindi.

1 <https://syrianobserver.com/news/72766/torture-doctor-hides-face-in-court-i-have-a-social-center.html>

2 <https://syrianobserver.com/news/72710/meslet-meets-opposition-figures-in-doha-reply-to-pedersen.html>

3 <https://edition.cnn.com/2022/01/19/middleeast/syria-children-middle-east-winter-storms-intl/index.html>

4 <https://syrianobserver.com/news/72775/putin-russia-iran-joint-efforts-enabled-syria-to-overcome-terrorism.html>

5 <https://syrianobserver.com/news/72772/maduro-says-will-visit-syria.html>

Nasır, uygulanan yaptırımların hükûmetin işlevlerini yerine getirmedeki başarısızlığını haklı çıkarmayacağını belirterek başbakanı istifaya çağırırdı. Bir başka meclis üyesi Zuhair Tarraf ise hükûmetin kötüleşen yaşam, hizmet ve sağlık durumuna çözüm bulamaz hâle ve kısırlık aşamasına geldiğini vurguladı.⁶

Suriye rejimi Dışişleri Bakanı Faysal Mikdad, ABD işgalinin Suriye'deki insan haklarını ihlal ettiğini iddia etti. Anayasa Komitesi başarısının çalışmalarına müdahale edilmemesine bağlı olduğunu belirten Mikdad, Batı'nın komitenin görevini başarılı kılmak gibi gerçek bir niyeti olmadığını da sözlerine ekledi.⁷

Suriye rejimi Turizm ve Ulaştırma Bakanlıklarından temsilcilerin yer aldığı heyet, ticaret konularının yanı sıra ekonomik ve turizm alanlarındaki iş birliğini görüşmek için Rusya'nın Kırım bölgesine geldi.⁸

İçişleri ve kültür bakanları arasında Suriye cezaevlerinde kültür merkezleri açılmasını öngören bir iş birliği anlaşması imzalandı. Rejimin imajını düzeltmek için yapılan girişimin amacı mahkûmların rehabilitasyonu ve topluma kazandırılması olarak tanıtıldı.⁹

• Fırat'ın Doğusu

20 Ocak Perşembe günü gece geç saatlerde sayısı 150 ila 200 arasında değişen IŞİD militanı, Suriye'nin Haseke vilayetinde bulunan Guveyran Hapishanesi'ndeki mahkûmları kaçırmak amacıyla intihar bombaları ve ağır silahlar kullanarak bir saldırı başlattı. Saldırı sonucunda birçok IŞİD'li mahkûmun hapishaneden kaçtığı öğrenildi.¹⁰ YPG, İngiltere ve ABD kuvvetlerinin verdiği destekle bölgedeki kontrolü tekrar sağlamaya çalıştı. Çatışmalar esnasında IŞİD'in hapishanedeki çocukları canlı kalkan olarak kullandığı tespit edildi. Çatışmalarda şu ana kadar en az 114 IŞİD militanının, 45 de YPG militanının öldüğü bildirildi. Yaklaşık 550 IŞİD militanının ise teslim olduğu belirtildi. Söz konusu bu saldırı, IŞİD'in son üç yılda Suriye'de gerçekleştirdiği en kanlı saldırı olarak kayda geçti.¹¹

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY), Kuzey Irak ile Suriye'nin kuzeydoğusu arasında bulunan gayriresmî Semelka-Fişhabur sınır geçişini 35 gün sonra tekrar araç ve insan trafiğine açma kararı aldı. Karar öncesinde sınır geçişinin etrafında yer alan kamplar kaldırıldı.¹²

ABD kuvvetlerine ait bir konvoyun Haseke kırsalının kuzeybatısında yer alan Tel Temr ilçesindeki bir kontrol noktasında, Suriye rejimi askerleri tarafından durdurularak güzergâh

6 <https://syrianobserver.com/news/72760/mps-call-on-government-to-resign.html>

7 <https://syrianobserver.com/news/72697/meekdad-turkish-occupation-is-the-biggest-danger-in-northern-syria.html>

8 <https://syrianobserver.com/news/72719/syrian-delegation-arrives-in-crimea-to-discuss-economic-cooperation.html>

9 <https://syrianobserver.com/news/72815/cultural-centers-in-syrian-prisons.html>

10 <https://www.reuters.com/world/middle-east/syrian-kurdish-forces-tighten-siege-after-islamic-state-prison-break-2022-01-23/>

11 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/250120225>

12 <https://www.syriahr.com/en/235978/>

değiştirmek zorunda bırakıldığı bildirdi. Suriye İnsan Hakları Gözlemevi (SOHR) kaynakları, ocak ayında aynı bölgede ABD devriyelerinin dördüncü kez Suriye rejimi tarafından engellendiğini aktardı.¹³

• Güney Suriye

19 Ocak Çarşamba günü Suriye rejimi askerlerini taşıyan bir otobüse el yapımı patlayıcılarla bir saldırı düzenlendi. Şam-Dera kara yolu üzerinde gerçekleştirilen saldırıda 12 rejim askerinin yaralandığı kayda geçti.¹⁴

Rusya Savunma Bakanlığı, Rus ve Suriye savaş uçaklarının Suriye sınırları boyunca ortak hava devriyesi gerçekleştirdiğini duyurdu. Her iki ülkenin Golan Tepeleri'nin yakınlarında düzenlediği ortak devriyeleri rutin olarak yapmayı planladıkları aktarıldı.¹⁵

• İdlib ve Harekât Bölgeleri

Dünya Sağlık Örgütü'nün (DSÖ) yönlendirmesiyle sağlık alanında yardım yapan kuruluşların desteğini kesmesinin ardından İdlib'de sağlık sistemi durma noktasına geldi. İdlib ili ve çevresindeki 18 hastaneye sağlanan yardımlar durduruldu. Hâlihazırda yeterince hastane, sağlık merkezi ve ilaç bulunmayan İdlib'de, desteklerin kesilmesinin ardından on binlerce sivil, hastane hizmetlerinden mahrum kaldı.¹⁶

Terör örgütü YPG/PKK, yuvalandığı Tel Rıfat'tan, Zeytin Dalı Harekâtı ile terörden arındırılan Afrin'in batısındaki Meryemin bölgesine füzelerle saldırı. 20 Ocak 2022'de gerçekleşen saldırıda araç içindeki 1 sivil öldü, 2 sivil yaralandı. Araç kullanılamaz hâle geldi, yaralılar çevredeki hastanelere nakledildi. Teröristler, Afrin ilçe merkezindeki Siyaset Bulvarı, Ziya-diye ve Racu yollarına da 6 füze fırlatıldı. Olayda 3 sivil yaşamını yitirdi, 18 sivil yaralandı. Böylece gün içinde Afrin ilçesine yapılan terör saldırılarında 4 sivil hayatını kaybetti, 20 sivil yaralandı. Saldırının ardından teröristlere ait hedefler TSK tarafından ateş destek vasıtaları ile etkili şekilde vuruldu.

■ IRAK GÜNDEMİ

• Siyaset

Kürdistan Yurtseverler Birliği'nin (KYB) üst düzeyi yönetimi, Irak Cumhurbaşkanlığı makamına aday belirleme sürecinin devam ettiğini açıkladı. KYB'nin toplantısında partinin cum-

13 <https://www.syriahr.com/en/235045/>

14 <https://www.syriahr.com/en/235174/>

15 <https://turkish.aawsat.com/home/article/3433206/suriye-ve-rusya-golan-tepeleri'nde-ortak-hava-devriyesi-gerçekleştirdi>

16 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/idlibdeki-hastanelere-uluslararası-destegin-kesilmesi-binlerce-sivili-magdur-etti/2480221>

hurbaşkanı adayının Berham Salih olup olmaması konusunda tartışmaların devam ettiği ifade edildi.¹⁷ Darbaz Kosret Resul ve Şalav Kosret Resul'un toplantıya katılmadığı belirtildi.

Irak Başbakanı Mustafa el-Kazimi, Türkiye'nin Irak Büyükelçisi Ali Rıza Güney'i kabul etti. Görüşmede güvenlik meseleleri, ekonomi alanında iş birliği ve Irak'ın reform adımları değerlendirildi.¹⁸ Görüşmenin ardından Twitter hesabından paylaşımda bulunan Türk Büyükelçi Güney de "Irak'ın istikrarı bölgesel istikrarın ön koşuludur. Başbakan Mustafa el-Kazimi ile ikili ve bölgesel konuları ele aldık. Terörün her türlüsüyle ortak mücadele yönündeki kararlılığımızı vurguladık" ifadelerini kullandı.¹⁹

Irak Dışişleri Bakanlığı Birleşik Arap Emirlikleri'ne (BAE) yönelik saldırıyı ve Abu Dabi'nin Mussafah kentindeki petrol boru hatlarının hedef alındığı saldırıyı kınadı. Kınama metninde bölgesel istikrara ve barışçıl çözümlerin geliştirilmesine vurgu yapıldı.²⁰

Irak Bakanlar Kurulu Genel Sekreterliği, Irak Sağlık ve Çevre Bakanlığının iki bakanlığa bölünmesine ilişkin prosedürün yeniden başlatılmasına ilişkin bir genelge yayımladı. Çevre Bakanlığı, 2015 yılında dönemin Başbakanı Haydar el-Abadi tarafından Sağlık Bakanlığına bağlanmıştı.²¹

Sadr Hareketi'nin lideri Mukteda es-Sadr, kendisine bağlı Saraya es-Salam milis örgütünün başına Ebu Mustafa el-Hamidavi'yi atadığını açıkladı. Hamidavi'nin yardımcısının ise Ali Şarhan olduğu belirtildi.²²

Şii Koordinasyon Çerçevesinin önde gelen isimlerinden Sitar el-Caberi'nin Federal Ticaret Bakanlığı müsteşarlığı görevine atandığı açıklandı.²³

• Güvenlik

Peşmerge komutanlarından Kasım Şeşo, terör örgütü PKK'nın Suriye'nin kuzeyine silah sevk ettiğini ve Iraklı yetkililerin PKK'nın Sincar'ı ikinci Kandil yapma tehlikesinden endişe duymaya başladıklarını dile getirdi.²⁴ Nitekim Sincar'da Ninova Operasyonlar Komutanlığına bağlı bir müfrezenin, PKK tarafından yönlendirilen YBŞ kontrol noktasını geçişi sırasında Irak askerleri ile YBŞ unsurları arasında gerginlik çıktı. Olay üzerine Irak Ordusunun 10 YBŞ'liyi tutukladığı ve silahlarına da el koyduğu öğrenildi.²⁵

17 <https://www.basnews.com/tr/babat/736178>

18 <https://ina.iq/eng/17024-pm-and-turkish-ambassador-stress-prevention-terrorism-from-threatening-the-security-of-iraq-and-region.html>

19 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/230120221>

20 <https://www.iraqnews.com/iraq/iraqs-ministry-of-foreign-affairs-condemns-the-attack-on-the-uae/>

21 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraqi-government-to-split-the-Ministry-of-Health-and-Environment>

22 <https://ina.iq/eng/16986-al-sadr-appoints-a-new-official-for-saraya-al-salam.html>

23 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Leading-figure-in-the-Coordination-Framework-appointed-an-undersecretary-of-a-Ministry>

24 <https://www.basnews.com/tr/babat/735443>

25 <https://www.basnews.com/tr/babat/735403>

Irak Savunma Bakanlığına bağlı istihbarat birimlerinden yapılan açıklamaya göre, 8. mekânize tümene bağlı keşif biriminin Kerkük'ün Altinköprü ilçesine bağlı Katka köyünde IŞİD'li teröristlere yönelik arama çalışması düzenlediği belirtildi. Operasyonda Erbil yakınlarındaki bir IŞİD tünelinin imha edildiği belirtildi. Askerî istihbarattan yapılan başka bir açıklamada ise Anbar vilayetine bağlı el-Sabhat köyünde toplam 21 adet 10 litrelik patlayıcı madde bulunduğuna belirtildi.²⁶

Terör örgütü IŞİD, Diyala'da gece düzenlediği sürpriz bir saldırıyla 11 Irak askerini öldürdü. Diyala Valisi Muthanna el-Timimi ölü sayısını doğruladı.²⁷ Irak Cumhurbaşkanı Berham Salih, bu saldırının korkakça ve başarısız olduğunu vurgulayarak girişimi kınadı.²⁸ IŞİD saldırısı sonrası bölgeye üst düzey bir askerî heyetin gittiği ve saldırıya ilişkin soruşturma başlatıldığı kaydedilirken, Irak Silahlı Kuvvetler Başkomutanlığı Sözcüsü Yahya Resul, IŞİD saldırılarının önlenmesi için öncelikle mali kaynaklarının kurutulması gerektiğini ifade etti. IŞİD'in Irak Ordusu ile Peşmerge güçleri arasındaki güvenlik açığından da yararlandığını belirten Yahya Resul, IŞİD saldırılarını önlemek için tüm boşlukları doldurmaya çalışacaklarını belirtti.²⁹

IKBY Peşmerge Bakanlığı Basın ve Ulusal Uyarı Genel Müdürü Tuğgeneral Osman Muhammed, Peşmerge ile Irak Ordusu arasındaki koordinasyonun iyi bir düzeye ulaştığını ve güvenlik bölgelerinde ortak operasyonların düzenlenmesinin ardından IŞİD'in eylem ve hareketliliğinin azaldığını açıkladı. IKBY Peşmerge Bakanlığının, IŞİD'in Irak ve IKBY'de yeniden saldırılara geçmesine ilişkin yaptığı açıklamada, Peşmerge'nin, Irak Ordusu ile birlikte her tehdide karşı hazır olduğunu belirtildi.³⁰

Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Başbakanı Mesrur Barzani, IKBY Peşmerge Bakanı Şoreş İsmail ve İçişleri Bakanı Reber Ahmet ile bir araya gelerek IŞİD'in son eylemleri sonrası IKBY'de güvenlik önlemlerinin artırılmasına vurgu yaptı.³¹ IKBY Başbakanı ve bakanları arasında yapılan görüşmede, Irak ve Suriye'deki son durum, IŞİD ile mücadele ve IŞİD'in artan tehditleri değerlendirildi.

Terör örgütü PKK'nın, IKBY petrol borusunun patlatılmasına yönelik yapılan saldırıyı resmî olarak üstlenmesinin ardından Goran Hareketi Ulusal Toplum Üyesi Zeyd Şeşanî, PKK'nın Kürt halkına karşı savaştığını ifade etti.³²

26 <https://shafaq.com/en/Iraq-News/Iraqi-military-intelligence-destroys-an-ISIS-tunnel-near-Erbil>

27 <https://www.france24.com/en/middle-east/20220121-eleven-iraqi-soldiers-killed-in-overnight-attack-on-army-base-by-is-group>

28 https://twitter.com/BarhamSalih/status/1484459346906030081?ref_src=twsrc%5Etfw%7Ctwcamp%5Etweetembed%7Ctwterm%5E1484459346906030081%7Ctwgr%5E%7Ctwcon%5E%1_&ref_url=https%3A%2F%2Fwww.rudaw.net%2Fturkish%2Fmiddleeast%2Firaq%2F21012022

29 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/220120221>

30 <https://www.basnews.com/tr/babat/735863>

31 <https://www.rudaw.net/turkish/kurdistan/230120224>

32 <https://www.basnews.com/tr/babat/735491>

Birinci Destek Kuvvetlerine bağlı Beşinci Piyade Komutanlığındaki eğitim devresinin tamamlanması dolayısıyla düzenlenen törene katılan IKBY Peşmerge Bakanı Şoreş İsmail, Irak Ordusu ve federal polis güçlerinin Sincar'da bulunduğunu ve Sincar'ın korunmasından bu güçlerin sorumlu olduğunu söyledi. IKBY Peşmerge bakanı ortak tugayların kurulacağı konusuna ilişkin değerlendirme yaparak söz konusu iki ortak tugayla ilgili tüm idari prosedürün tamamlandığını ve her iki tugayın Irak Ordusunun bir parçası olduğunu dile getirdi.³³

• Ekonomi

İran, birikmiş borçlarından dolayı Irakia gaz akışını durdurdu. Irak Elektrik Bakanlığının yaptığı açıklamaya göre, İran'dan Irakia ithal edilen gazı taşıyan dört ayrı boru hattının hizmet dışı bırakıldığı, böylelikle İran'dan gelen günlük 50 milyon metreküp gaz miktarının 8,5 milyon metreküpe düştüğü aktarıldı. Açıklamada, elektrik kesintilerinin bir diğer nedenininse ulusal gaz oranındaki yaklaşık yüzde 50 azalma olduğu belirtildi.³⁴

Irak Petrol Bakanlığı, Siemens Enerjiyle hidrojenin geleceğine yönelik tartışma yapmak için Bağdat'ta bir çalıştay düzenledi. Çalıştayda Irak'ın hidrojen kaynaklarını çeşitlendirmeye yönelik adımlar ve çözümler, fırsatlar ve zorluklar hakkında bir sunum yapıldı. Irak Petrol Bakanlığı ve Siemens Enerji, yakın zamanda temiz ve yenilenebilir enerji sektöründe, özellikle hidrojen üretiminde iş birliği için görüşmelere başlamıştı.³⁵

• Sağlık ve Sosyal Hayat

20 Ocak 2022'de ABD makamları tarafından ele geçirilen iki çalıntı tarihî eserin Irak tarafından teslim alınacağı açıklandı. Bin yıldan eskiye dayandığı iddia edilen tarihî eserler için Irak'ın, Los Angeles'taki başkonsolosluğunda bir devir teslim kutlaması yapılacağı belirtildi.³⁶

Irak'ta, IŞİD ve el-Kaide terör örgütlerine üye sekiz bin kişi hakkında idam kararı olduğu, idam kararı olan mahkûmların dört yıldır cezalarının uygulanmayarak cezaevlerinde tutulduğu bildirildi.³⁷ Hükûmet yetkilileri, idam kararı olan cezaevlerindeki her bir mahkûmun Irak hükûmetine maliyetinin günlük 10 dolardan 80 bin dolara kadar değiştiğini belirtiyor.

■ IKBY GÜNDEMİ

• Siyaset

17 Ocak Pazartesi günü Erbil'de Fetih Koalisyonu lideri Hadi el-Amiri ile Kürdistan Demokratik Partisi (KDP) lideri Mesut Barzani bir araya geldi. Taraflar arasındaki görüşme-

33 <https://www.basnews.com/tr/babat/736074>

34 <https://www.rudaw.net/turkish/middleeast/iraq/23012022>

35 <https://www.iraqinews.com/iraq/iraqs-ministry-of-oil-and-siemens-energy-collaboration-highlights-hydrogen/>

36 <https://www.iraqinews.com/iraq/iraq-to-receive-rare-artifacts-dating-back-to-ancient-mesopotamia/>

37 <https://www.basnews.com/tr/babat/735910>

de, hükûmetin kurulmasına yönelik çabaların yoğunlaştırılması gerektiğine vurgu yapılarak yeni kurulacak hükûmetin IKBY ile Irak hükûmeti arasındaki sorunların anayasal temelde çözümüne vesile olması dile getirildi.³⁸ Ayrıca söz konusu görüşmede, Amiri'nin "Nasıl ki biz Irak cumhurbaşkanı adayına karışmıyoruz ve Kürtlere bıraktık, KDP de başbakan adayına karışmasın" mesajını Barzani'ye ilettiği aktarıldı.³⁹ Öte yandan, Barzani ile Amiri arasında gerçekleşen toplantının Amiri ile Sadr Hareketi lideri Mukteda es-Sadr görüşmesinden bir gün sonra yapıldığının altı çizildi. Seçim sonuçlarına itiraz eden Şii Koordinasyonu Çerçevesi ittifakının bir parçası olan Amiri'nin Sadr ile koalisyon hükûmeti konusunda anlaşmaya vardığı belirtildi.⁴⁰

Litvanya Dışişleri Bakanı Gabrielius Landsbergis, başkent Bağdat'ta Irak Başbakanı Mustafa el- Kazimi ve Irak Dışişleri Bakanı Fuad Hüseyin ile resmî temaslarda bulunduktan sonra 17 Ocak Pazartesi günü göçmen meselesini görüşmek üzere Erbil'e gelerek IKBY Başkanı Neçirvan Barzani tarafından kabul edildi. IKBY Başkanlığından yapılan açıklamaya göre taraflar arasındaki görüşmede, Irak ve IKBY'nin Litvanya ile ilişkilerini geliştirmesi, Irak'taki son durum, devam eden terör örgütü IŞİD tehdidi ve IKBY'deki mültecilerle Avrupa'daki göçmenlerin durumu ele alındı. Ayrıca Landsbergis'in mülteci sorununun çözümünde gösterdikleri çaba ve yardımlardan dolayı Irak ve IKBY'ye teşekkür ederek 2021 yılının son aylarında meydana gelen mülteci sorununu karşılıklı iş birliğini genişletmek için bir fırsat olarak gördüklerini belirttiği ve özellikle mesleki eğitim, öğretim, burs ve diğer birçok alanda iş birliğinin güçlendirilebileceğini söylediği kaydedildi. Diğer yandan Litvanya'ya IŞİD'e karşı Uluslararası Koalisyon'daki rolü ve Irak ile IKBY'ye yaptığı yardımlardan dolayı teşekkür eden Barzani de göçmenler konusunda IKBY'nin Avrupa ülkeleri için sorun kaynağı olmayacağını vurguladı. Bununla birlikte taraflar arasındaki görüşmede, insan ticaretinin önlenmesi ve siyasi amaçlarla kullanılmasının durdurulması gerektiğine vurgu yapılarak bu konuda başta Irak ve IKBY olmak üzere ülkelerin Avrupa Birliği (AB) ülkeleriyle iş birliğine yardımcı olması gerektiğine dikkat çekildi.⁴¹

Irak Cumhurbaşkanlığı adayı konusunda KDP ile Kürdistan Yurtseverler Birliği (KYB) arasında geçen görüşmelerin bir kez daha başarısızlığa uğradığı bildirildi. Bu bağlamda KDP lideri Mesut Barzani tarafından adaylığı veto edilen mevcut Cumhurbaşkanı Berham Salih'in KYB'nin cumhurbaşkanlığı için adayı olduğu belirtilirken KDP de aynı konuma Hoşyar Zebari'yi aday olarak gösterdi. Dolayısıyla 22 Ocak Cumartesi günü Mesut Barzani ile bir araya gelen KYB Başkanı Bafel Talabani'nin cumhurbaşkanlığı konusunda ortak bir aday belirleyemedikleri aktarıldı. Diğer yandan Drawmedia sitesinin yayımladığı haberde KDP'nin Sadr Hareketi ve Sünnilerle bir ittifak içerisinde olduğu ve Kürt adayların Barzani'nin desteği ve onayı ol-

38 <https://lvinpress.com/27801/>

39 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9501

40 <https://lvinpress.com/27801/>

41 <https://www.basnews.com/tr/babat/734895>

madan Sadr ile Sünnilerin oylarını alamayacağı belirtildi. Ayrıca KYB adayının seçilmemesi durumunda KYB'nin Irak'ta kurulacak yeni kabineye katılması veya muhalefet gruplar ile ittifaka girip girmeyeceğinin söz konusu olduğu ve bu durumun da KDP ile KYB ilişkilerini derinden etkileyeceği ifade edildi.⁴²

Birleşmiş Milletler Irak Yardım Misyonu (UNAMI) Özel Temsilcisi Jeanine Hennis-Plasschaert Erbil'de hem IKBK Başbakanı Mesrur Barzani hem de IKBK Başbakan Yardımcısı Kubat Talabani ile görüşme gerçekleştirdi. Talabani, Plasschaert ile yaptığı görüşmede "Şiiilerin birleştirilmesi, Kürtlerin birlik ve beraberliğiyle Irak'ın istikrarı konularını ele aldıklarını belirtti. Konuya ilişkin açıklama yapan UNAMI, Plasschaert'in ilgili taraflar ile yaptığı görüşmelerde bölgedeki mevcut siyasi durumu ele aldığını bildirdi.⁴³ Ayrıca Plasschaert'in ayrı bir şekilde başbakan ve başbakan yardımcısı ile bir araya gelmesine dikkat çekilerek bu tür davranışların KDP ve KYB'nin birbirinden ne kadar uzaklaştığının bir göstergesi olarak yorumlandığı dile getiriliyor.

• Güvenlik

KYB bağlı İstihbarat Kurumu (Zenyari) Başkanı Eji Emin'in kendi evinde gözaltında olduğu iddia edildi.⁴⁴ 8 Temmuz 2021 tarihindeki olaylara kadar KYB eski Eş Başkanı Lahur Cengi'ye yakın bir isim olan Emin, söz konusu tarihten sonra Bafel Talabani'nin yanında yer alarak Zenyari Başkanı olmuştu.

Irak Parlamentosu Başkan İkinci Yardımcısı Şahavan Abdullah'ın Kerkük'te bulunan ofisine el bombası ile saldırı düzenlendi. Söz konusu saldırıda can kaybının olmadığı bildirildi.⁴⁵ Abdullah'ın ofisine ve Irak-Türkiye petrol boru hattına düzenlenen saldırılar, Sadr Hareketi ile Sünniler ve KDP'nin yaptığı anlaşmanın bir sonucu olarak yorumlanıyor.

• Ekonomi

2021 yılının Aralık ayında memur maaşlarının yarısını ödemeyen IKBK, etkili kar yağışı nedeniyle tatil kararı alarak maaşların ödenmesini erteledi. IKBK Doğal Kaynaklar Komisyonu Başkanı ve Goran Hareketi Milletvekili Ali Hamasalih, özellikle Süleymaniye ve Halepçe'de yoğun kar yağışı nedeniyle alınan tatil kararının sadece memur maaşlarını dağıtma sürecini geciktirmek amacıyla alındığını vurguladı.⁴⁶

• Sağlık ve Sosyal Hayat

IKBK'dekilerin sosyal mesafe kurallarına uymalarını, kalabalık ortamlardan uzak durmalarını ve maske takmalarını vurgulayan IKBK Sağlık Bakanı Saman Berzenci, Omikron varyantı

42 https://drawmedia.net/page_detail?smart-id=9520

43 <https://esta.krd/126408/>

44 <https://speemedia.com/dreja.aspx?jmare=111036&Jor=1#.YebK1QcgnGI.twitter>

45 <https://esta.krd/126242/>

46 https://hawlati.co/page_detail?smart-id=22815

vakalarının İKBY’de giderek arttığını duyurdu.⁴⁷ İKBY’de tespit edilen toplam yeni tip koronavirüs (Covid-19) salgınında toplam vaka sayısı 389 bin 901’e yükselirken, virüs nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısının 7 bin 166 olduğu ve virüsü yenerek sağlığına kavuşan kişi sayısının da 373 bin 953’a ulaştığı kaydedildi.⁴⁸

Erbil Turist İl Genel Müdürlüğü tarafından yapılan açıklamaya göre, 2022 yılının başlangıcından 22 Ocak’a kadar 130 bin 396 turist Erbil’i ziyaret etti. Ayrıca söz konusu müdürlük yaptığı açıklamada, sadece son iki gün içerisinde 12 bin ziyaretçinin seyahat için Erbil’e geldiğini ifade ederek bu ziyaretlerde önceki hafta etkili olan kar yağışının Erbil’de kış turizmi açısından itici gücü oluşturduğunu belirtti.⁴⁹

■ TÜRKMEN GÜNDEMİ

• Siyaset

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC il başkanlarıyla bir toplantı gerçekleştirdi. Toplantıya, ITC Başkan Yardımcıları Hişam Bayraktar ve Heytem Muhtaroglu da katıldı. Gerçekleşen toplantıda yeni göreve başlayan ITC il başkanlarını tebrik eden Turan, ITC’nin siyasi mücadeleye devam edeceğini vurguladı. Turan ayrıca, il başkanlarına bulundukları bölgelerde Türkmenlere bütün mahfillerde yardımcı olmalarını ve sıkıntılarıyla ilgilenmelerinin talimatını verdi.⁵⁰

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, ITC’nin Bağdat il başkanlık binasında Diyaloya Milletvekili Muhammed Kuteybe Beyati başkanlığında bir heyeti kabul etti. Kabul sırasında, siyasi ve güvenlik durumu ile ilgili gelişmeler ve Türkmen halkının haklarını garanti altına almak için, ITC ile seçilen milletvekilleri arasında koordinasyon ve diyalogun sürdürülmesine vurgu yapıldı.⁵¹

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Irak Haber Ajansına yaptığı açıklamada, Türkmenler, çeşitli liste ve koalisyonlardan kazandığı 7 milletvekiliyle Türkmenlerin isteklerini parlamentoya taşıyacaklarını belirtti. Salihi ayrıca, “Türkmen milletvekilleri olarak, Türkmenler için seçim hakkı olan hükûmet içerisinde bulunmak taleplerimiz arasında yer almaktadır” ifadelerinde bulundu.⁵²

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan üst düzey bir heyetle, Bedir Örgütü’ne ziyaret gerçekleştirdi. Heyet, Bedir Örgütü Kuzey Bölge Sorumlusu Mehmet Mehdi Beyati

47 <http://speda.net/index.php/ku/news/kurdistan/72583>

48 <https://esta.krd/125809/>

49 <https://lvinpress.com/27984/>

50 <https://twitter.com/turkmenelivhaber/status/1483332368802930689/photo/1>

51 <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/23517-turan-diyale-den-milletvekili-muhammed-kuteyba-baskanliginda-bir-heyeti-kabul-etti.html>

52 <https://www.ina.iq/146887--.html>

tarafından karşılandı. Ziyaret sırasında, genel olarak Irak'ta ve Kerkük'te yaşanan siyasi ve güvenlik gelişmeler gündeme alındı. Ayrıca, Birleşik Irak Türkmenleri Cephesi Listesi ve Türkmen parlamenterler arasında görüşmelerin sürekli devam etmesi konusunda iki tarafta hemfikir olduklarını beyan ettiler. Turan, Türkmenlerin Irak'ın toprak birliğinin savunacağını belirterek Kerkük'ün özel statüsünü ve güvenliğini koruyacağını altını çizdi.⁵³

Türkmen İslami Birliği Genel Sekreteri Casim Muhammed Cafer, hükûmetin kurulmasıyla ilgili bir açıklama yaptı. Yapılan açıklamada, Şii partilerin yer aldığı Koordinasyon Çerçevesi içinde bulunan Kanun Devleti Koalisyonu olarak, Sadr kitleleriyle hükûmeti teşkil edeceklerini ancak siyasi partiler arasında henüz bir uzlaşma sağlanmadığını belirtti. Cafer ayrıca, bu dönem parlamentoda Türkmen milletvekillerinin sayısı az olmasından dolayı, kurulacak kabinede Türkmenlere verilecek bakanlık konusu belirsizliğini koruduğunu vurguladı.⁵⁴

Zafer Koalisyonu Kerkük Bürosu Sorumlusu Azzam el-Hamdani, Kerkük ile ilgili açıklamada bulundu. Yapılan açıklamada, Kürdistan Demokratik Partisi'nin (KDP), Bağdat'ta hükûmet kurma sürecindeki müzakerelerin zayıf olmasını istismar ederek Kerkük vilayetinde nüfuzunu arttırmak istediğini vurguladı. El-Hamdani ayrıca, "Kürtlerin 16 Ekim 2017 olaylarında Kerkük'te güç kaybettiği herkes tarafından bilinmektedir. Bölgede itibar kazanmak için siyasi anlaşmazlıklardan fırsat bularak Kerkük ve diğer bölgelerde tekrar hâkimiyet kurmak istiyor. Kerkük valilik makamının da kendilerine verilmesinde de ısrarcı davranıyorlar" diye konuştu. Hamdani, Kerkük halkının bu durumdan çok endişeli olduklarının altını çizdi.⁵⁵

• Güvenlik

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Sözcüsü Muhammet Seman, terör örgütü IŞİD'in Diyala vilayetine bağlı Uzaym nahiyesinde Irak Ordusunun 1. bölük karargâhına bağlı tugaya düzenlediği saldırı ile ilgili kınama bildirisi yayımladı. Yayımlanan bildiride, "Biri subay 11 askerin hayatını kaybettiği bu menfur terör eylemini şiddetle kınıyor, saldırıda hayatını kaybedenlere Allah'tan rahmet diliyor, yakınlarına taziyelerimizi sunuyoruz" ifadesi kullanıldı. Bildiride ayrıca, terör kalıntılarını ortadan kaldırmak ve Diyala vilayetindeki güvenlik ve istikrarı bozmaya yönelik planlarını engellemek için, istihbarat ve güvenlik çabalarının yoğunlaştırılması gerektiği vurgulandı.⁵⁶

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Kerkük Milletvekili Erşat Salihi, Irak ve bölgenin son zamanlarda tanık olduğu tehlikeli güvenlik gelişmeleri hakkında bir açıklama yaptı. Yapılan açıklamada, Diyala vilayetine bağlı Uzaym nahiyesinde Irak Ordusuna yönelik yapılan saldırının ardından terör örgütü PKK destekli Suriye Demokratik Güçleri'nin yardımıyla Suriye hapishanelerin-

53 <https://twitter.com/hasanturank/status/1484963824998440962/photo/1>

54 <https://earthiq.news/archives/13694>

55 <https://almaalomah.me/2022/01/23/578263/>

56 <http://www.turkmenelitvhaber.net/turkmeneli/item/23523-irak-turkmen-cephesi-diyale-deki-teror-saldirisini-kinadi.html>

den terör örgütü IŞİD militanlarının kaçışlarının, Irak'ta mezhepçiliği yeniden körükleyebileceğini vurguladı. Salihi ayrıca, Irak güvenlik güçlerinden, yaşanan son saldırılardan dolayı özellikle Musul, Kerkük, Diyala ve Selahaddin vilayetlerinde terör örgütü IŞİD'in muhtemel saldırılarına karşı güvenliğin artırılmasını talep etti.⁵⁷

Musul'da Irak Ordusuna bağlı hava kuvvetleri tarafından düzenlenen terör örgütü IŞİD'e yönelik operasyon düzenlendiği belirtildi. Musul'da saldırı hazırlığında olan IŞİD'in üst düzey militanlarından Ebu İsam ve yardımcısı Ebu Mahmut adlı teröristlerin öldürüldüğü kaydedildi.⁵⁸

• Sağlık ve Sosyal Hayat

Irak Türkmen Cephesi (ITC) Başkanı Hasan Turan, İnsan Hak ve Hürriyetleri (İHH) İnsani Yardım Vakfından bir heyeti kabul etti. Heyette, İHH Vakfı Başkan Yardımcısı Hüseyin Oruç ve merkezi İstanbul'da bulunan Türkmen Adalet Derneği Başkanı Mithat İbrahim yer aldı. Kabul sırasında, İHH aracılığıyla Türkmen halkına yapılacak yardım konuları ve diğer projeler ele alındı.⁵⁹

Erbil'de Türkmen eğitimiyle ilgili çalıştay düzenlendi. Düzenlenen çalıştayda, bölgede bulunan Türkmen okulları ve eğitimiyle ilgili çalışmalar, sorunlar, öneriler ele alındı. Erbil Uluslararası Maarif Okulunun ev sahipliği yaptığı "Türkmen Eğitimi Çalıştayı"na, Irak Kürt Bölgesel Yönetimi (IKBY) Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakanı ve Irak Türkmen Cephesi (ITC) Yürütme Kurulu Üyesi Aydın Maruf, Türkiye Maarif Vakfı Irak Temsilcisi Ahmet Zeki Olaş, Türkmen Eğitim Merkezi Müdürü İmat Semin ve bazı Türkmen eğitimciler katıldı. Türkmen Bakan Maruf çalıştayla ilgili yaptığı açıklamada, Etnik ve Dinî Oluşumlardan Sorumlu Bakanlık olarak organize edilen çalıştayda Türkmen okullarındaki sorunların konuşulduğunu ve Türkmen eğitimiyle ilgili çalışmaların değerlendirildiğini belirtti. Maruf ayrıca, "Hedefimiz Türkmen eğitime destek vermek, Türkmen okullarının varlığına sahip çıkmaktadır" ifadelerinde bulundu.⁶⁰

Kerkük Valiliği Sağlık Kriz Masası, Covid-19 vakalarının artması üzerine yeni kararlar aldı. Kerkük Valiliği Sağlık Kriz Masasından yapılan yazılı açıklamada, vilayet genelinde Covid-19 vakalarının artması üzerine devlet dairelerinde 10 günlüğüne mesailerin yüzde 50 kapasiteye indirilmesi kararı alındı. Karara göre devlet dairelerine müracaat eden vatandaşlardan aşı kartı veya PCR testinin zorunlu hâle getirildiği açıklandı.⁶¹

57 <https://almawrid.news/contents/view/details?id=44282>

58 <https://www.tebaajansi.com/m/irak/deasli-teroristler-olduruldu-h290816.html>

59 <https://twitter.com/hasanturank/status/1484964376314585094/photo/1>

60 <http://www.turkmenelityhaber.net/turkmeneli/item/23522-erbil-de-turkmen-egitimi-calistayi-duzenlendi.html>

61 <http://www.turkmenelityhaber.net/turkmeneli/item/23489-kerkuk-te-mesailer-10-gulugune-yariya-indirildi.html>

■ KÖRFEZ GÜNDEMİ

• Suudi Arabistan

İran Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamaya göre üç İranlı diplomatın İslam İşbirliği Teşkilatı merkezindeki görevlerini üstlenmek üzere Suudi Arabistan'a geldiği belirtildi. Daha öncesinde ilişkilerin iyileştirilmesine yönelik bir adım olarak Suudi Arabistan bu üç diplomatın ülkeye gelişi için vize vermeyi kabul etmişti. Irak'ta İran ve Suudi Arabistan arasındaki dördüncü tur görüşmelerin de devam edeceği ifade edildi.⁶²

Suudi Arabistan Veliaht Prensi Muhammed bin Selman, Rusya'nın özel temsilcisi Alexander Lavrentiev ile Suriye'deki gelişmeler hakkında bir görüşme gerçekleştirdi. Görüşmeye dair detay verilmezken, ikili ilişkiler hakkında konuşulduğu belirtildi. Lavrentiev'in ziyaretinin İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin Moskova ziyaretinin ardından gerçekleşmesi dikkat çekmektedir. Suriye'nin Arap Birliğine dönüşüyle ilgili Suudi Arabistan'ın şimdilik çekimser kaldığı, ABD'nin buna yönelik politikasına göre hareket edebileceği belirtilmektedir.⁶³

Irak'ın Suudi Arabistan Büyükelçisi Dr. Abdulsattar Hadi Al-Janabi, iki ülke arasındaki dostane ilişkilere vurgu yaptı. Ticari ve ekonomik ilişkileri desteklemeye istekli olduklarını belirten Dr. Abdulsattar Hadi, Riyad'da pazartesi günü gerçekleşen Suudi-İrak Ticaret Forumuna katılım gösterdi. Forumda Irak ve Suudi Arabistan arasındaki ticaret, ekonomi, yatırım alanları ve fırsatları hakkında görüşüldüğü, Suudi iş insanlarına Irak'taki yatırım fırsatları hakkında sunum yapıldığı belirtildi.⁶⁴

• Birleşik Arap Emirlikleri (BAE)

Yemen'deki Husi grubu Abu Dabi'ye insansız hava araçlarıyla saldırı düzenledi. Bir petrol tesisi ve Abu Dabi uluslararası havalimanını hedef alan saldırılar neticesinde yangın çıktıği ve 3 kişinin hayatını kaybettiği 6 kişinin de yaralandığı belirtildi.⁶⁵ Saldırıların sonrasında Abu Dabi Veliaht Prensi Muhammed bin Zayid Al Nahyan, ABD Savunma Bakanı Lloyd Austin ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. Görüşme sonrası Twitter hesabı üzerinden açıklama yapan Austin ülkesinin BAE'nin güvenliğinin sağlanması konusundaki bağlılığının teyit edildiğini ifade etti. Topraklarına yönelik tehditlere karşı BAE'li partnerlerinin yanında olduklarını belirtti.⁶⁶

BAE, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi (BMGK) dönem başkanı Norveç'e bir mektup göndererek Husilerin saldırılarını tartışmak için konseyin toplanmasını talep etti. Mektupta, Hu-

62 <https://www.reuters.com/world/middle-east/iranian-diplomats-arrive-saudi-take-up-organisation-islamic-cooperation-posts-2022-01-17/>

63 <https://www.reuters.com/world/middle-east/russian-envoy-discusses-syria-with-saudi-crown-prince-saudi-tv-2022-01-20/>

64 <https://www.spa.gov.sa/viewstory.php?lang=en&newsid=2322864>

65 <https://apnews.com/article/business-dubai-united-arab-emirates-abu-dhabi-yemen-8bdefdf900ce46a6fd6c7bc685bf838a>

66 <https://twitter.com/SecDef/status/1483894589941497859>

silerin uluslararası hukuku açık bir şekilde ihlal ederek sivilleri hedef alması kınanırken, Güvenlik Konseyini de söz konusu saldırıları kınamaya davet etti.⁶⁷ Bunun üzerine BMGK tarafından yapılan açıklamada Husilerin saldırıları açık bir dille kınandı.⁶⁸

Husilerin saldırıları sonrasında, BAE'nin Washington büyükelçisi Yousef Al Otaiba, Biden yönetimine ve Kongreye Husilerin yeniden terör örgütleri listesine alınması için çağrıda bulundu.⁶⁹ Bunun üzerine Beyaz Saray'da düzenlediği bir basın toplantısı sırasında konuyla ilgili kendisine yöneltilen soru üzerine ABD Başkanı Joe Biden da Husilerin yeniden terörist örgütler listesine alınması konusunun değerlendirildiğini belirtti.⁷⁰

Türkiye ile BAE merkez bankaları arasında 5 milyar dolar tutarında swap anlaşması imzalandığı duyuruldu. Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından yapılan açıklamada iki ülke arasında yapılan anlaşmanın nominal büyüklüğünün karşılıklı olarak 18 milyar BAE dirhemi ve 64 milyar lira olduğu belirtildi. Anlaşmanın karşılıklı ticaretin geliştirilmesi ve finansal iş birliğinin ilerletilmesini amaçladığı ve 3 yıl süreyle geçerli olacağı ifade edildi.⁷¹

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) Başkanı Mustafa Şentop Abu Dabi'ye bir ziyaret gerçekleştirdi. Burada BAE Başbakan Yardımcısı ve İçişleri Bakanı Şeyh Saif bin Zayid Al Nahyan ile bir araya geldi. Söz konusu görüşmede ikili ilişkilerin ele alındığı belirtildi. Şentop daha sonra Dubai'ye geçerek Expo 2020 fuarında Türkiye, BAE ve Azerbaycan stantlarını ziyaret etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın şubat ayında BAE'ye bir ziyaret gerçekleştirmeyi planladığını hatırlatan Şentop bu ziyaret esnasında çeşitli alanlarda anlaşmaların imzalanmasının beklendiğini ifade etti.⁷²

• Katar

Katar Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada gaz tedariki ve Gazze'nin tek elektrik santrali aracılığıyla elektrik üretme maliyetlerini karşılamak için Gazze'nin elektrik üretim ve dağıtım şirketleri ile bir emanet hesabı oluşturulacağı duyuruldu. Anlaşma uyarınca Katar komitesi hesabın ana sahibi olacak ve ödemeleri bu hesap üzerinden organize edecek, Gazze Elektrik Dağıtım Şirketi ise gaz santrali faaliyete geçtiğinde bu ortak hesaba ayda 5 milyon dolar yatıracak.⁷³

Türk diplomatik kaynaklara dayandırılan bir haberde Türkiye ve Katar'ın, Taliban hükûmetiyle devam eden görüşmelerin başarıya ulaşması hâlinde Kabil'in ana havaalanında güven-

67 <https://www.mofaic.gov.ae/en/MediaHub/News/2022/1/18/18-01-2022-UAE>

68 <https://www.un.org/press/en/2022/sc14771.doc.htm>

69 <https://www.arabnews.com/node/2007786/middle-east>

70 <https://www.thenationalnews.com/world/us-news/2022/01/19/uae-ambassador-to-us-calls-on-washington-to-re-designate-houthis-as-terror-group/>

71 <https://www.trthaber.com/haber/ekonomi/brent-petrolun-varili-8794-dolar-646564.html>

72 <https://menaaffairs.com/turkish-parliamentary-speaker-uae-deputy-pm-holds-talks/>

73 <https://www.reuters.com/world/middle-east/qatar-says-signs-electricity-deal-with-gaza-2022-01-21/>

liğin sağlanması konusunda anlaşmaya vardıkları belirtildi. Kaynakların Reuters'a verdiği demeçte, Ankara ve Doha'nın havaalanı misyonu için bir güvenlik çerçevesi üzerinde anlaşmaları ancak finansman gibi diğer konularda görüşmelerin sürdüğü ifade edildi.⁷⁴

TBMM Meclis Başkanı Mustafa Şentop Katar'a resmî bir ziyaret gerçekleştirdi. Ziyareti sırasında Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani ile görüştü. Görüşmede Şura Meclisi Başkanı Hassan bin Abdullah Al Ganim de hazır bulundu. Toplantıda Katar ve Türkiye arasındaki stratejik dostluk ve iş birliği ilişkileri ele alındı.⁷⁵

Katar Emiri Şeyh Temim bin Hamed Al Sani bir kararname yayınlayarak bölgesel işlerden sorumlu bir dışişleri bakan yardımcılığı pozisyonu oluşturdu. Yayımlanan kararnamede Mohammed bin Abdulaziz Saleh Al Khulaifi bu göreve getirildi. Katar Üniversitesi Hukuk Fakültesi dekanı olarak görev yapan Al Khulaifi'nin Katar Bakanlar Konseyi Yasama Komitesindeki daimî üyeliği de dâhil olmak üzere çeşitli akademik ve profesyonel komitelerde üyeliği bulunmaktadır.⁷⁶

• Yemen

Husilerin BAE'ye yönelik düzenledikleri saldırılar sonrasında Suudi Arabistan liderliğindeki Arap Koalisyonu başkent Sanaa'daki hedeflere yönelik hava saldırısı düzenlendiğini duyurdu.⁷⁷ Görgü tanıkları saldırılar neticesinde bir binadaki 14 kişinin hayatını kaybettiğini ifade etti.⁷⁸ Ayrıca bir Husi komutanın da öldürüldüğü duyuruldu. Husilerin kontrolündeki Saba haber ajansı da söz konusu gelişmeyi doğrulayarak Havacılık Akademisi Başkanı Tuğgeneral Abdullah Qassem Al Junaid ve ailesinin öldürüldüğünü belirtti.⁷⁹

Koalisyon güçleri tarafından düzenlenen hava saldırılarında kuzeydeki bir hapisanenin de hedef alındığı en az 60 kişinin hayatını kaybettiği ve 200 kişinin yaralandığı belirtildi. Bir başka saldırıda da ülkenin internet altyapısının zarar gördüğü ve ülke çapında internetin kesildiği ifade edildi.⁸⁰ BM Genel Sekreteri Antonio Guterres, koalisyonun söz konusu saldırısını sert bir dille kınadı. Ofisi tarafından yapılan açıklamada Guterres'in "tüm taraflara, sivillere ve altyapıya yönelik saldırıların uluslararası insani hukuk tarafından yasaklandığını hatırlattığı," ifade edildi.⁸¹

Gelişmeler sonrasında BM Yemen Özel Temsilcisi Hans Grundberg Suudi Arabistan Savunma Bakan Yardımcısı Halid bin Selman Al Suud ile Riyad'da bir araya geldi. Görüşme sonrası

74 <https://www.reuters.com/world/asia-pacific/turkey-qatar-reached-pending-deal-kabul-airport-security-turkish-sources-2022-01-20/>

75 <https://thepeninsulaqatar.com/article/19/01/2022/amir-meets-president-of-turkish-national-assembly>

76 <https://thepeninsulaqatar.com/article/23/01/2022/amir-appoints-assistant-foreign-minister-for-regional-affairs>

77 <https://www.france24.com/en/middle-east/20220117-saudi-led-coalition-strikes-target-yemen-s-houthi-rebels-after-abu-dhabi-attack>

78 <https://www.aljazeera.com/news/2022/1/18/yemen-more-than-a-dozen-people-killed-in-saudi-coalition-strike>

79 <https://www.aa.com.tr/en/middle-east/rebel-commander-killed-in-saudi-led-airstrike-in-yemen/2477498>

80 <https://www.theguardian.com/world/2022/jan/21/airstrike-yemen-prison-leaves-many-dead-or-wounded>

81 <https://www.trtworld.com/middle-east/un-chief-denounces-deadly-saudi-led-coalition-air-strikes-in-yemen-53939>

yaptığı açıklamada Grundberg, “Prens Halid bin Selman ile Yemen savaşını sona erdirmenin ve Arap Yarımadası’nda istikrarı sağlamanın yollarını tartışma fırsatından dolayı memnunuz” ifadelerini kullandı.⁸²

• Kuveyt

Kuveyt Emiri Şeyh Nevaf al Ahmed al Cabir Al Sabah, Almanya’ya özel bir ziyaret gerçekleştirdi. Emirin havalimanında Kuveyt’in Almanya Büyükelçisi Najeeb Abdulrahman Al Bader ve büyükelçilik görevlileri tarafından karşılandığı belirtildi.⁸³

Kuveyt Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır Al Sabah, Katar Başbakan Yardımcısı ve Dışişleri Bakanı Şeyh Muhammed bin Abdulrahman Al Sani ile bir araya geldi. Görüşmede iki ülke arasındaki derin dostane ilişkilere vurgu yapıldı, ilişkilerin daha kapsamlı ve güçlü şekilde ilerlemesinin amaçlandığı belirtildi. Bölgesel ve uluslararası gelişmelere de değinildiği ifade edildi.⁸⁴

Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır, 22 Ocak 2022 tarihinde Lübnan Başbakanı Necib Mikati ile Beyrut’ta bir araya geldi. Bölgesel ve uluslararası gelişmeler, ikili ilişkiler ve ortak meseleler üzerine görüşüldüğü ifade edildi.⁸⁵

Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır, Hindistanlı mevkidaşı Dr. Subrahmanayam Jaishankar ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirdi. İkili ilişkilerin geliştirilmesine, çeşitli alanlardaki stratejik ortaklığa, bölgesel ve uluslararası gelişmelere değinildiği ifade edildi.⁸⁶

Dışişleri Bakanı Şeyh Dr. Ahmed Nasır’ın Yemenli mevkidaşı Dr. Ahmed Awad bin Mubarak ile Yemen’deki ve bölgedeki son gelişmeleri konuşmak adına bir telefon görüşmesi gerçekleştirdiği ifade edildi. Kuveytli bakanının ülkesinin Yemen’in toprak bütünlüğüne ve istikrarına destek verdiğini, güvenliğin sağlanmasını desteklediklerini ve Suudi Barış Girişimi’nin uygulanmasının önemini vurguladığı belirtildi. Şeyh Dr. Ahmed Nasır’ın BAE tarafından güvenliğin ve istikrarın sağlanması için alınan tedbirleri de destekledikleri ifade edildi.⁸⁷

• Umman

17 Ocak 2022 tarihinde Enerji ve Maden Bakanlığı ve BP arasında Stratejik Çerçeve Anlaşması ve Yenilenebilir Veri Toplama Anlaşması imzalandı. Bu anlaşmaların Umman’da 2030’a kadar yenilenebilir enerji ve yeşil hidrojen geliştirmeyi destekleyeceği ifade edildi Anlaşma

82 <https://www.middleeastmonitor.com/20220121-un-saudi-arabia-discuss-ending-yemen-war/>

83 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3022850&Language=en>

84 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3022682&Language=en>

85 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3023027&Language=en>

86 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3022995&Language=en>

87 <https://www.kuna.net.kw/ArticleDetails.aspx?id=3022593&Language=en>

Umman Enerji ve Maden Bakanı Dr. Muhammed bin Hamad Al Rumhy ve BP'nin Ortadoğu bölgesinden sorumlu Başkan Yardımcısı Stephen Willis tarafından imzalandı.⁸⁸

18 Ocak 2022 tarihinde Umman Ticaret ve Sanayi Odası, Umman ve İran'dan iş insanlarını bir araya getirdi. Yapılan görüşmelerde gıda güvenliği, tarım ve inşaat gibi alanlar hakkında fikir alışverişinde bulunuldu. Görüşmenin İran ticaret heyetinin Umman'a yaptığı ziyaret esnasında gerçekleştiği, iki ülke arasında umut vadeden sektörlerde ticaret ve yatırım iş birliğini güçlendirmeyi hedeflediği belirtildi.⁸⁹

Umman Ekonomi Bakanı Dr. Said Muhammed Al Saqri'nin Avusturya Dijital ve Ekonomik İşler Federal Bakanı Dr. Margarete Schrambock ile 18 Ocak'ta bir görüşme gerçekleştirdiği belirtildi. Tarafların ikili ilişkileri gözden geçirdiği ve ekonomik iş birliği alanlarını incelediği ifade edildi.⁹⁰ Umman Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Ridha bin Cuma Al Salih'in de Schrambock ile 19 Ocak'ta bir görüşme gerçekleştirdiği, ekonomik iş birliği yollarını tartıştıkları belirtildi.⁹¹

• Bahreyn

Maliye ve Ulusal Ekonomi Bakanı Şeyh Selman bin Halife Al Halife, Bahreyn ile Yunanistan arasındaki ilişkilerin, özellikle ekonomi ve yatırım alanlarında, güçlendirilmesinin önemini vurguladı. Açıklamalar Bahreynli Bakan ve Yunanistan Kalkınma ve Yatırım Bakanı Adonis Georgiadis, Turizm Bakanı Vasilis Kikilias ve çok sayıda yetkiliyle yapılan toplantılar sonrasında geldi. Bahreyn heyetinde Endüstri, Ticaret ve Turizm Bakanı Zayid bin Raşid Al Zayani, Gençlik ve Spor Bakanı Ayman bin Tefvik Al Muayyed, Ekonomik Kalkınma Kurulu (EDB) İcra Kurulu Başkanı Halid Humeydan gibi yetkililer yer aldı.⁹²

Bahreyn Üniversitesi Rektörü Dr. Jawaher bint Shaheen Al Mudhahki Türkiye'nin Manama Büyükelçisi Esin Çakıl ile görüştü. İki ülke arasında bilimsel araştırmaları geliştirmek için akademik ilişkilerin güçlendirilmesinin önemine vurgu yapıldı. Büyükelçi Çakıl da ortak çalışmalara hizmet etmek için çeşitli kültürel ve bilimsel alanlarda ilişkilerin geliştirilmesi gerekliliğine dikkat çekti.⁹³

88 <https://timesofoman.com/article/111975-agreement-signed-to-develop-renewable-energy-in-oman>

89 <https://timesofoman.com/article/112074-oman-iran-to-boost-trade>

90 <https://timesofoman.com/article/112060-oman-austria-explore-means-of-boosting-economic-cooperation>

91 <https://timesofoman.com/article/112097-occi-chairman-receives-austrian-delegate-in-oman>

92 <https://www.bna.bh/en/FinanceMinisterstressesimportanceofstrengtheningBahrainiGreececonomicrelations.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlZON1%2bDotHmeeCMLWPe1OuoJiGTbl%3d>

93 <https://www.bna.bh/en/UoBPresidentreceivesTurkishambassador.aspx?cms=q8FmFJgiscL2fwlZON1%2bDppdUle1Q6l2tl9iezEnpuw%3d>

■ KUZAY AFRIKA GÜNDEMİ

• Mısır

Mısır Dışileri Bakanı Sameh Şükri, Umman'a bir ziyaret gerçekleştirmiş ve burada mevkidaşı Ahr bin Hamad Bin Hamoud Al-Busaidi ile görüşmüştür. İki bakan ortak bir açıklama yaparak, görüşmenin iki ülke arasındaki mevcut ikili iş birliğini değerlendirdiğini ve bu ilişkilerin geliştiği noktadan duydukları derin memnuniyeti dile getirmişlerdir. Açıklamada ayrıca ikili ilişkileri geliştirmek için politik, güvenlik, ekonomik, ticari, sınai, yargı, kalkınma, eğitim, medya, iş ve sosyal kalkınma gibi alanlarda çalışacaklarını belirtmişlerdir.⁹⁴ Öte yandan, burada konuşma yapan Şükri, Etiyopya Büyük Rönesans Barajı (GERD) ile ilgili müzakerelerin durdurulmasından taraf olmadığını, Kahire'nin Addis Ababa ile görüşmeleri sürdürmeye hazır olduğunu vurgulamıştır.⁹⁵

Güney Kore Devlet Başkanı Moon Jae, Mısır'a üç günlük bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Bu ziyaretle birlikte 16 yıl aranın ardından ilk defa bir Güney Kore Cumhurbaşkanı, Mısır'ı ziyaret etmiştir. Ziyaretle ilgili yapılan açıklamada ziyaretin daha çok ekonomik ilişkileri geliştirme temelli olduğu ve iki ülke arasında 2016 yılında imzalanan kapsamlı ortaklık anlaşmasının aktive edilmesi ve geliştirmesinin amaçlandığı belirtilmiştir.⁹⁶

• Libya

Libya Ulusal Yüksek Seçim Komisyonu Başkanı İmad es-Sayih, 24 Aralık 2021'de yapılması planlanırken ertelenen ve henüz yeni bir tarihin belirlenemediği seçimlere ilişkin değerlendirmede bulunmuştur. Sayih, "24 Aralık geçti. Yeni bir seçim tarihinden bahsediyorsak bunun için yeniden seçmen kaydı yapılması gerekiyor, çünkü 18 yaşına girenler oldu ve bu hukuki olarak seçmeye hak kazandıkları yaş" şeklinde konuşmuştur. Yüksek Seçim Komisyonunun hiçbir engel ve mücbir sebep olmadan yeni prosedürlerle seçim sürecini yeniden başlatabileceğini dile getiren Sayih, "Seçimleri yapabilmek için 6 ila 8 aya ihtiyacımız var" açıklamalarında bulunmuştur.⁹⁷

Birleşmiş Milletler (BM) Genel Sekreteri Antonio Guterres, Associated Press tarafından elde edilen rapora göre, Libya'daki BM siyasi misyonunun, hükûmet ve diğer gruplar tarafından işletilen tesislerde keyfi gözaltı, işkence, cinsel şiddet ve diğer uluslararası hukuk ihlallerini belgelemeye devam ettiğini vurgulamıştır. Libya makamları tarafından sağlanan resmî istatistiklerde yer almayan binlerce tutuklunun olduğunu belirten Guterres, Libya genelinde 27 hapisane ve gözaltı merkezinde resmî olarak 12 binden fazla kişinin tutulduğunu ve binler-

⁹⁴ <https://dailynewsegypt.com/2022/01/23/egypt-oman-sign-cooperation-agreements-in-various-fields/>

⁹⁵ <https://www.egypttoday.com/Article/1/112141/FM-Egypt-not-behind-stalled-talks-on-GERD>

⁹⁶ <https://www.macaubusiness.com/s-korean-presidents-visit-to-egypt-boosts-bilateral-ties-experts/>

⁹⁷ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-yuksek-secim-komisyonu-secimlerin-yapilabilmesi-icin-6-ila-8-ay-gerekli/2476316>

cesinin de yasa dışı ve genellikle “insanlık dışı koşullarda silahlı gruplar tarafından kontrol edilen veya gizli tesislerde alıkonulduğunu” kaydetmiştir. Guterres, BM Güvenlik Konseyine sunduğu raporda, “Libya’da göçmenlerin, mültecilerin ve sığınmacıların insan haklarının devam eden ihlallerinden büyük endişe duyuyorum” ifadesine yer vermiştir.⁹⁸

Libya’nın başkenti Trablus’ta, Başbakan Abdulhamid Dibeybe, Başkanlık Konseyi Başkan Yardımcısı Abdullah el-Lafi, Devlet Yüksek Konseyi Başkanı Halid el-Mişri, Temsilciler Meclisi Başkan Vekili Fevzi en-Nuveyri, Trablus Belediye Başkanı İbrahim el-Halifi ve başta Türkiye’nin Trablus Büyükelçisi Kenan Yılmaz’ın katılımıyla Anayasayı Destekleme Konferansı düzenlenmiştir. Konferansta konuşan Dibeybe, “Bugün karşılaştığımız sorun, gerçek bir anayasanın olmayışıdır. Vatani, vatandaşı koruyacak ve seçimler için zemin oluşturacak bir anayasaya çok ihtiyacımız var” şeklinde konuşmuştur. Dibeybe, Libyalı tüm tarafları, demokratik sürecin temeli olan seçimlere destek vermeye çağırmıştır. Başkanlık Konseyi Başkan Yardımcısı Lafi de üzerinde çalıştıkları unsurların dikkate alınmaması nedeniyle seçimlerin ertelendiğini ifade etmiştir. Lafi bu unsurların başında tüm kanunların genel çerçevesini oluşturacak ve yetkileri belirleyecek referanduma götürülmüş anayasanın yer aldığını belirtmiştir.⁹⁹

• Tunus

Tunus Cumhurbaşkanlığından yapılan yazılı açıklamada Said’in Fransa Cumhurbaşkanı Macron ile telefonda görüştüğü belirtilmiştir. Açıklamada, Said’in Macron ile Tunus’un içinde bulunduğu durumdan çıkması için daha önce duyurduğu yol haritasını ve bununla ilgili konuları konuştuğu ifade edilmiştir. Görüşmede ayrıca Tunus ile Fransa arasındaki ekonomik ilişkilerin ele alındığı, bu kapsamda iş birliğini geliştirme yollarının değerlendirildiği bildirilmiştir.¹⁰⁰

Tunus Dışişleri Bakanı Osman Jerandi ise Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra ile bir telefon görüşmesi gerçekleştirerek Libya’daki siyasi istikrarın sağlanabilmesi ve desteğin devam etmesi için mutabık olduklarını belirtmişlerdir. İki bakan, Libya’daki çözümün çeşitli yerel aktörler arasında gerçekleşecek yapıcı diyaloglar yoluyla gerçekleşeceği konusunda da uzlaşa sağlamışlardır.¹⁰¹

Tunus Cumhurbaşkanı Kays Said 2016 yılındaki Yüksek Yargı Konseyi Yasası’nı değiştiren ve bu yasanın Yüksek Yargı Konseyi başkanına ve üyelerine sağladığı ödenekleri ve sağladığı ayrıcalıkları kaldıran bir kararname yayımladığını duyurmuştur. Yüksek Yargı Konseyi ise yaptığı açıklamada Said’in kararlarına rağmen görevlerini sürdürmeye devam edeceklerini

98 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-libyada-binlerce-kisi-yasa-disi-tesislerde-tutuluyor/2476842>

99 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/libya-basbakani-dibeybe-secimler-icin-gercek-bir-anayasaya-ihtiyacimiz-var/2483267>

100 <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/tunus-cumhurbaskani-said-macronla-ulkesinin-durumunu-gorustu/2482606>

101 <https://www.libyaobserver.ly/inbrief/tunisia-algeria-reiterate-support-political-path-libya>

belirtmişlerdir. Konuyla ilgili Kartaca Sarayında Başbakan Necla Buden'i ağırlayan Kays Said burada yaptığı konuşmada Tunus'ta yargının özgür olduğunu ve yasaları uygulaması gerektiğini söylemiştir.¹⁰²

• Cezayir

Cezayir Dışişleri Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada Dışişleri Bakanı Ramtan Lamamra'nın Arap Ligi Büyükelçileri ile bir toplantı yaptığı ve Arap Ligi Zirvesinin tarihinin henüz belirlenmediğini söylemiştir. Hafta içerisinde Arap Ligi Zirvesi'nin ertelendiğine dair haberler çıkmıştır. Lamara Cezayir Cumhurbaşkanı Abdülmecid Tebbun ise zirvenin, Cezayir'in bağımsızlığının 60. Yıl dönümünde yapılmasını önerdiğini söylemiştir. Lamamra ayrıca teklifin mart ayındaki Arap Ligi bakanlar toplantısında tartışılacağını söylemiştir.^{103 104}

Kahire'de, Cezayir Dışişleri Bakanı Ramtane Lamamra Birleşmiş Milletler Libya Özel Temsilcisi Stephanie Williams ile bir araya gelmiştir. Lamamra ile görüşen Williams, bu bağlamda Libya'da kapsayıcı siyasi süreci destekleme konusunda komşu ülkelerin önemine vurgu yapmıştır.¹⁰⁵

Hamas, Filistin süreciyle ilgili Cezayir'e bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Konuyla ilgili açıklama yapan Hamas temsilcisi Ali Baraka, Cezayir'de gerçekleşen görüşmelerin Filistin'deki ayrışmanın sona erdirilmesi için önemli bir adım olduğunu ifade etmiştir. Baraka ayrışmanın sona ermesiyle başkanlık, anayasa ve Filistin Ulusal Konseyi seçimlerinin yapılmasını ve Filistin Kurtuluş Örgütü için yeni bir başkan ve yürütme komitesi seçimlerinin gerçekleştirileceğini belirtmiştir.¹⁰⁶

• Fas

Mali Dışişleri Bakanı Abdoulaye Diop, Fas'a bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Fas Dışişleri Bakanı Nasır Burita ve Malili mevkidaşı Abdoulaye Diop yaptıkları ortak basın açıklamasında Burita, Mali'nin istikrar ortamının sağlanabilmesi için desteklerini ifade etmiştir. Diop'un ziyareti esnasında iki ülke arasında farklı alanlarda toplam 17 anlaşma imzalanmış böylelikle Mali, Fas'ın Afrika'daki en çok yatırım yaptığı üçüncü ülke durumuna gelmiştir.¹⁰⁷

Fas hükûmet sözcüsü Mustafa Baitas, kabine toplantısı sonrası yaptığı açıklamada, İspanya ile ilişkilerin düzelmesi için daha fazla açıklığa ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Açıklama

¹⁰² <https://www.middleeastmonitor.com/20220122-tunisia-president-judiciary-is-free-media-run-by-hidden-system/>

¹⁰³ <https://www.middleeastmonitor.com/20220123-rumours-on-arab-league-summit-postponement-misleading-says-algeria/>

¹⁰⁴ <https://www.middleeastmonitor.com/20220121-arab-league-summit-postponed-in-blow-to-algerias-diplomatic-hopes/>

¹⁰⁵ <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/bm-libyada-secimlerin-en-kisa-surede-yapilmasi-konusuna-baglilikimizi-surduruyoruz/2476717>

¹⁰⁶ <https://www.middleeastmonitor.com/20220120-hamas-delegation-concludes-visit-to-algeria-after-presenting-vision-to-achieve-unity/>

¹⁰⁷ <https://www.moroccoworldnews.com/2022/01/346656/morocco-calls-for-peace-and-stability-in-mali>

İspanya Kralı VI. Felipe'nin ülkesi ile Fas arasındaki ilişkinin daha güçlü ve sağlam temeller üzerinde yeniden yapılanmasının önemini vurgulamasından sonra gelmiştir.¹⁰⁸ Öte yandan açıklama yapan İspanya Dışleri Bakanı Jose Manuel Albares iki ülke arasındaki krizin kısa zamanda içinde sona ereceğini düşünmediğini Fas-İspanya dostluğunun yeniden canlandırılmasına dair şüpheleri olduğunu söylemiştir.¹⁰⁹

■ ENERJİ GÜNDEMİ

• Dünya Geneli

Rus Gazprom yaptığı açıklamada, Şubat 2022 için Yamal doğal gaz boru hattından Avrupa'ya sevkiyat gerçekleştirmek için herhangi bir rezerve hacim olmadığını ve hat üzerinden bir sevkiyat gerçekleştirilmeyeceğini bildirdi. Aynı zamanda boru hattının gerçekleştirilen doğal gaz ihracatının Ocak 2022'de, 2021 yılı Ocak ayına göre %41 oranında düştüğü de açıklandı.¹¹⁰

111

Rusya'nın Çin'e doğal gaz sevkiyatı sağlayacak yeni bir doğal gaz boru hattı inşa etmeyi planladığı ve gelecek dönemde Çin ve Avrupa merkezli alıcılar arasında rekabet yaratarak yüksek fiyatı veren tüketicilere doğal gaz sağlamayı planladığı iddia edildi.¹¹²

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, İsrail'in Lübnan'a doğal gaz sağlamak için gizli anlaşma yaptığını iddialarının asılsız olduğunu ve İsrail'in mevcut durumda Ürdün'e doğal gaz sağlamayı planladığını bildirdi.¹¹³

Çin merkezli Zhejiang Energy'nin Rus özel şirketi olan A-Property'nin Rusya'nın uzak doğusunda yılda 18 milyon tona kadar sıvılaştırılmış doğal gaz (LNG) üretmek için geliştirdiği Yatek projesinin %10 hissesini 567 milyon USD'ye satın alacağını açıkladı.¹¹⁴

• Türkiye

Kerkük-Ceyhan Petrol Boru Hattı'nın Türkiye tarafında kalan bölümünde 18 Ocak 2022'de meydana gelen patlama sonrası Kerkük ham petrol sınıfının akışında kesinti yaşandığı ve Boru Hatları ile Petrol Taşıma A.Ş. (BOTAS) yaptığı açıklamada ise hatta meydana gelen pat-

108 <https://www.middleeastmonitor.com/20220121-moroccan-official-says-restoring-relations-with-spain-needs-a-lot-of-clarity/>

109 <https://www.morocoworldnews.com/2022/01/346691/spanish-fm-morocco-spain-not-close-to-ending-recent-diplomatic-crisis>

110 <https://www.reuters.com/business/energy/yamal-gas-pipeline-flows-still-heading-eastward-germany-poland-2022-01-17/>

111 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-17/russia-s-gas-transit-plan-for-february-gives-europe-no-relief>

112 <https://www.voanews.com/a/power-of-siberia-2-pipeline-could-see-europe-china-compete-for-russian-gas-/6402242.html>

113 <https://www.jpost.com/middle-east/article-692758>

114 <https://www.reuters.com/business/energy/a-property-sells-10-gas-producer-yatek-zhejiang-energy-567-mln-2022-01-19/>

lama sonrası çıkan yangının en kısa sürede söndürüldüğü ve 19 Ocak 2022 tarihi itibarıyla ham petrol akışına yeniden başlayacağı açıklandı.^{115 116}

• Ortadoğu

Libya'nın ham petrol sahalarında gerçekleşen üretim aksaklıklarının giderilmesi sonrasında Libya'nın ham petrol üretiminin günde 1,2 milyon varile yükseldiği açıklandı.¹¹⁷

Libya Ulusal Petrol Şirketi (NOC) yaptığı açıklamada, 2021 yılında Libya'nın petrol ve doğal gaz ihracatından elde ettiği net gelirin 21,5 milyar USD olduğunu bildirdi. Gerçekleştirilen ihracat sayesinde Libya'nın son beş yıl içerisinde elde ettiği en fazla gelir olduğu da açıklandı.^{118 119}

Hindistan devlet rafinerisi Hindustan Petroleum Corp. yaptığı açıklamada, şirketin 2021 yılında Irak'tan günde 44.000 varil (bpd) ham petrol aldığını ve 2022 yılında alımları %45 arttırarak 64.000 bpd'ye çıkaracağını bildirdi.¹²⁰

Irak yaptığı açıklamada, Mansuriya gaz sahasının geliştirilmesi için Çin merkezli Sinopec şirketiyle sözleşme şartlarını kesinleştirdiğini ve yeni hükûmet kurulmadan anlaşmanın imzalanacağını bildirdi. Proje kapsamında Sinopec'in günde 300 milyon standart metreküp (sfc/d) doğal gaz üretmeyi planladığı ve bu sayede İran'a olan doğal gaz bağımlılığının azaltılmasının amaçlandığı da açıklandı.¹²¹

Suudi Arabistan'ın Polonya'da rafineri varlıkları satın alması sonrası Polonya'nın petrol arzının üçte ikisinin Suudi ham petrolle karşılanacağı açıklandı.¹²²

Saudi Aramco'nun iştiraki konumunda olan S-Oil rafineri şirketinin Güney Kore'ye mavi hidrojen temin etmek için görüşme gerçekleştirdiği açıklandı.^{123 124}

Suudi Arabistan yaptığı açıklamada, Kasım 2021'de ham petrol ihracatının 6,9 bpd'ye yükseldiğini ve bu artışın Nisan 2020'den beri en yüksek üretim seviyesi olduğunu bildirdi.^{125 126}

115 <https://seekingalpha.com/news/3789018-explosion-halts-iraq-oil-pipeline-450kbb-offline>

116 <https://bloomberg.com/news/articles/2022-01-18/explosion-halts-iraq-turkey-pipeline-botas-says>

117 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-16/libya-s-oil-output-back-to-normal-level-of-1-2-mln-bbl-doun>

118 <https://www.capitalfm.co.ke/business/2022/01/libya-oil-gas-exports-hit-5-year-high-of-21-5-bn/>

119 <https://menafn.com/1103545826/Libya-exports-of-oil-gas-reach-high-record-of-USD215B>

120 <https://www.reuters.com/business/energy/indias-hpcl-raise-iraqi-oil-imports-by-45-2022-sources-2022-01-17/>

121 <https://www.iraqoilreport.com/news/iraq-finalizes-mansuriya-contract-for-next-government-44389/>

122 <https://www.reuters.com/world/middle-east/saudi-polish-deal-dents-russian-oil-dominance-baltic-2022-01-17/>

123 <https://www.sandiegouniontribune.com/news/nation-world/story/2022-01-18/south-korean-president-in-saudi-arabia-meets-crown-prince>

124 <https://www.ajudaily.com/view/20220119132711688>

125 https://www.zawya.com/mena/en/story/Saudi_crude_exports_hit_19month_high_in_November_JODI-TR20220120nL8N2U03U5X1/

126 Saudi oil exports and production continue to rise, highest since April 2020: JODI (arabnews.com)

Çin Merkezli Sinopec Corp. yaptığı açıklamada, Katar ile imzaladığı LNG alım sözleşmesi kapsamında ilk LNG kargosunu teslim aldığını bildirdi. İlk sevkiyatla 94.000 ton LNG'nin Çinli şirkete teslim edildiği de açıklandı.¹²⁷

QatarEnergies yaptığı açıklamada, Al-Edd Al Sharqi petrol sahasının North Field Sürdürülebilirlik Projesi (NFPS) kapsamında geliştirilmesi ve çeşitli altyapı inşaatlarının gerçekleştirilmesi amacıyla ihale açtığını bildirdi.¹²⁸

ABD yönetiminin Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmesi durumunda Avrupa'ya doğal gaz akışının sağlanması için Katar ile görüşme gerçekleştirdiği iddia edildi.^{129 130}

Katar Dışişleri Bakanlığı yaptığı açıklamada, Katar'ın Gazze'nin tek elektrik santrali aracılığıyla gaz tedariki ve elektrik üretim maliyetlerini karşılamak için Gazze'deki elektrik dağıtım şirketleriyle bir emanet hesabı kuracağını bildirdi.^{131 132}

127 <https://www.reuters.com/business/energy/sinopec-gets-first-lng-cargo-under-new-deal-with-qatar-state-media-2022-01-18/>

128 <https://www.mubasher.info/news/3899963/-قطر-للطاقة-تطرح-مناقصة-لتطوير-حقول-نفط-العد-الشرقي-/currentUserCountryCode=TR>

129 <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-01-22/biden-officials-talking-to-qatar-about-supplying-gas-to-europe>

130 <https://www.ft.com/content/1ac9a0b9-5e93-4d1c-8f9b-d3a16db2467a>

131 <https://www.reuters.com/world/middle-east/qatar-says-signs-electricity-deal-with-gaza-2022-01-21/>

132 <https://www.haaretz.com/middle-east-news/palestinians/qatar-signs-deal-to-ensure-gas-supply-to-gaza-power-plant-1.10556733>

HAFTALIK RUSYA BASIN ANALİZİ

(17-23 OCAK 2022)

• “Neden Kendimizi Cezalandıralım?”

Uluslararası siyasi yorumcu Dmitry Drize, İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin, Moskova ziyaretine ilişkin görüşlerini “Komersant” gazetesine değerlendirdi. Gazetesinin 20 Ocak sayısında yayımlanan [“Neden Kendimizi Cezalandıralım?”](#) başlıklı yazıda önce Reisi'nin Moskova gezisi sırasında dikkat çeken hususlar ifade edilmiştir: “İran Cumhurbaşkanı, 20 Ocak'ta Devlet Dumasında konuştu. Daha önce Rus mevkidaşı Vladimir Putin ile bir araya geldi ve ardından Kremlin'de akşam namazını kıldı. Tartışma konuları arasında ABD hegemonyasına karşı ortak direniş konusu da olmuştur.” Uzman, müzakerelerin başarısız olması durumunda Rusya'nın Batı'ya olası tepkisini şu şekilde ifade etti: “Moskova, talepleri göz ardı edileceği hâlde neler olacağını Batı'ya açıkça söylüyor: “Şu anda güncel soru Batı, Rusya'nın yazılı güvenlik garantisi taleplerinden vazgeçtiği durumda ne olup olmayacağıyla ilgilidir.” Analist, yazıda Reisi'nin siyasi konumunu da özetlemiştir: “İnsan hakları ihlalleri nedeniyle ABD'nin ve Avrupa Birliği'nin kişisel yaptırımları altındadır. İranı Batıdan tecrit etme politikasının tutarlı bir destekçisi olmanın yanı sıra, Batı kültürüne olan sansürün derinleştirilmesini ve ülkenin daha fazla İslamlaştırılmasını savunuyor.” Dmitry Drize'ye göre İran, İsrail hariç karşılıklı yarar için dünyanın geri kalanıyla iş birliği yapmaya hazırdır. Bu durumda, Rusya'nın konumuna gelindiğinde analist, “Sonuç açıktır ortaklar Rusya'ya saygı duymak istemezlerse, sözde medeni Batı'nın “şer eksen” olarak sınıflandırdığı İran'la dostane iş birliğini genişleteceğiz” ifadelerini kullandı.

• Reisi, Putin'e 20 Yıllık Dostluk Teklif Etti

İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi'nin, Moskova'da Vladimir Putin ile bir araya gelmesi Rusya basınında geniş yer buldu. “Nezavismaya” gazetesinin 19 Ocak sayısında yayımlanan [“Reisi, Putin'e 20 Yıllık Dostluk Teklif Etti”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda söz konusu haber, “İran lideri, Batı ile müzakerelerde Moskova'dan yardım umuyor” ifadeleriyle değerlendirildi. Yazıya göre görüşmenin ana başlıkları, Viyana'da İran nükleer programı ve ekonomik alan dâhil olmak üzere iki ülke arasındaki iş birliğinin derinleştirilmesi olmuştur. Yazıda, konuyla ilgili görüşlerini paylaşan Rusya Bilimler Akademisi Doğu Araştırmaları Enstitüsü Kıdemli Araştırmacısı Lana Ravandi-Fadai'ye göre, uzun zamandır hazırlanan anlaşma İran için büyük önem arz ediyor: “Rusya zaten Ortadoğu bölgesinde nüfuz sahibi bir ülke olarak İran için çok önemlidir.” Ayrıca uzmana göre, yaptırımların kaldırılmış olması İran yönetimi için temel şart hâline geldiği için nükleer anlaşma müzakereleri de büyük önem arz etmektedir: “Ne de olsa İran ekonomisi şu anda üzücü bir durumdadır. Ülkede

muhafazakârların iktidarda olmasına rağmen, en hırslı muhafazakârlar bile müzakerelerde ilerlemenin bir şekilde gerekli olduğu görüşünü savunmaya başlamışlar.”

• Pakistan’ın Ulusal Güvenlik Stratejisi: “Ortak Vatandaşın Çıkarına” Hizmet

Bu hafta Rusya basınında değerlendirilen konulardan biri Pakistan’ın bağımsızlığından bu yana ilk defa kabul edilen ve Başbakan İmran Han tarafından tanıtılan ulusal güvenlik politikası belgesinin kamuoyu ile paylaşılan kısmı olmuştur. Konuyla ilgili Moskova merkezli Dünya Ekonomisi ve Uluslararası İlişkiler Enstitüsü veya IMEMO sayfasında [“Pakistan’ın Ulusal Güvenlik Stratejisi: “Ortak Vatandaşın Çıkarına” Hizmet](#)” başlıklı değerlendirme yazısı yayımlandı. Makalenin yazarı IMEMO Asya Pasifik Araştırmaları Merkezi Araştırmacısı Gleb Makareviç, belgeyi şu şekilde yorumladı: “Pakistan tarihinde ilk kez kapsamlı bir güvenlik politikası belgesi yayımlandı. “Yayınlanmak üzere” sunulan metin, kâğıda dökülen kavramın sadece bir parçasıdır.” Uzmana göre, ülke iktidarındaki Pakistan Adalet Hareketi Partisi’nin iki hedefi vardır: Bir yanda Pakistan’ın siyasi tarihindeki yenilikçi rolünün pekiştirilmesi, diğer yanda uzun vadede mevcut hükûmetten daha uzun ömürlü olacak bir prosedür oluşturmak. Sonuçları “sıradan Pakistan vatandaşı” için dikkat çekici olan “güvenliği sağlamak için çabaları yoğunlaştırma” fikrini belgedeki metnin “kırmızı çizgisi” şeklinde ifade eden analiste göre bu açıklamalar, yüksek enflasyon (özellikle gıda), artan işsizlik, yeni karantina tehdidi ve ara sıra mal kıtlığı karşısında kamuoyunu sakinleştirmeyi amaçlıyor. Belgedeki savunma konularına değinen uzman, stratejinin Pakistan için geleneksel hükümleri tekrarladığını ifade etti: Ülkenin toprak bütünlüğü mutlak bir değerdir. Pakistan hem askerî olmayan hem de askerî yöntemlerle çıkarlarını korumaya hazırdır. Belgede denizdeki rekabet sorunlarına daha fazla önem veriliyor. Öyle ki metinde aynı adı taşıyan bölüm “Konvansiyonel askerî tehditler”den sonra ikinci sırada, üçüncü sırada “Stratejik istikrar” bölümü yer alıyor. Analiste göre, geleneksel olmayan güvenlik tehditleri ile ilgili bölüm, daha muhafazakâr bir şekilde yazılmıştır: “Pakistan, terörle mücadelede tavizsiz olduğunu, Keşmir’in “Hindistan işgal güçlerinden” kurtarılmasına bağlı olduğunu ve her türlü aşırılık ve ayrılıkçılığa karşı direnmeye kararlı olduğunu belirtiyor.” Gleb Makareviç, genel olarak “Pakistan’ın Ulusal Güvenlik Stratejisi” belgesini yaklaşan 2023 seçimleri bağlamında hükûmetin bir hamlesi olduğunu ifade etti: “Stratejinin açık kısmı muhalefetin, hükûmet üyelerinin beceriksizliği ve ülkenin kalkınması için uzun vadeli planlama eksikliği suçlamalarına yanıt vermeyi amaçlıyor. Öyle ki, zor bir sosyo-ekonomik durum ve güvenlik sorunlarının düzenli olarak ağırlaşması bağlamında, İmran Han’ın siyasi muhalifleri protesto için her türlü bahaneden yararlanmaya hazır bulunuyor. 2023 genel seçimleri yaklaşırken, muhalefet iktidar partisine karşı birleşmeye çalışıyor. Bu bağlamda “Pakistan Ulusal Güvenlik Stratejisi”nin yayımlanması, hükûmetin, “vatandaş ihtiyaçlarının temel odak noktası” içerikli eylem planına sahip olduğunu geniş kitlelere kanıtlama girişimi olarak görülmektedir.

• NATO'nun Doğu Tepkisi: Neden Rusya, İran ve Çin Acil Durum Filosu Tatbikatlarına Başlıyor?

Çin, Rusya ve İranın Basra Körfeziinde ortak deniz tatbikatı düzenleyeceği Rusya basınına yansıtılarak değerlendirildi. "Life.ru" haber Sitesinde yayımlanan "[NATO'nun Doğu Tepkisi: Neden Rusya, İran ve Çin Acil Durum Filosu Tatbikatlarına Başlıyor?](#)" başlıklı uzman görüşlerini içeren yazıya göre, "CHIRU" (Deniz Güvenlik Kemer) isimli deniz tatbikatının başlıca hedefleri arasında uluslararası deniz ticaretinin güvenliği ve korsanlarla mücadele gibi konuların olduğu ifade edilmiştir. Küresel güvenlik uzmanları, üç ülkenin tatbikatlarının yeni bir stratejinin parçası olduğunu belirtiyor ve en büyük üçlü tatbikat 21 Ocak'ta Hint Okyanusu'nun kuzeyinde başlayabilir. Yazıda görüşlerine başvurulmuş Rusya Uluslararası İlişkiler Konseyi uzmanı Vasily Kaşin'e göre, Rus Donanması bu bölgede kilit rollerden birini üstlenecek: "Bu tür tatbikatlar düzenli hâle geliyor ve amaçları bu sayede etkileşimi güçlendirmek. İran ve Rusya, Çin üzerindeki ABD baskısını kısıtlayabileceği nedeniyle söz konusu tatbikatlar Çin için önemlidir. Rusya için İran, Ortadoğu'daki en önemli ortak olurken, İran içinse söz konusu tatbikatlar, izolasyondan çıkmanın bir yoludur. Tatbikatlara katılan tüm katılımcılar formattan memnun olmalarının yanı sıra, ortakların güvenilirliğinden de emindir." Tartışmanın diğer katılımcısı olan Rus Askerî Uzman Yuriy Lyamin ise bu tür tatbikatların üç filo için giderek iyi bir gelenek hâline geldiğini ifade etti: "Bu tür ilk tatbikatlar 2019'un sonunda, gerçekleşti ve bir yıl önce İran-Rus tatbikatları yapıldı. Dolayısıyla bu tür bir iş birliği yavaş yavaş geleneksel bir oluşuma dönüşmeye başlıyor." Uzman, İran, Rusya ve Çin arasındaki iş birliğini şu şekilde özetledi: "Söz konusu tatbikatlar, her şeyden önce, üç ülke arasında artan siyasi ve askerî koordinasyonun göstergesidir."

• Afganistan ve İran Ayetullahları İktidarda

Rus tarihçi ve doğu bilimci Stanislav Tarasov Afganistan ve İran temasları ve iki ülke arasında gelişmeler konusunda görüşlerini "REGNUM" haber ajansına değerlendirdi. "[Afganistan ve İran Ayetullahları İktidarda](#)" başlıklı yazıya göre, geçtiğimiz günlerde Taliban heyeti, Kabil'de iktidarın ele geçirilmesinden bu yana İran'a ilk ziyaretini gerçekleştirdi: "Tarafların siyaset, bankacılık, ticaret ve sanayi alanlarında iş birliği konusunda anlaşmaya vardıkları bildirildi. Ayrıca Taliban heyeti, Tahran'ın arabuluculuk çabalarıyla Taliban'a muhalif ana güç olan Ulusal Direniş Cephesi lideri Ahmed Mesud ile görüşerek müzakerelerde bulundu." Yazıda, Afganistan'daki bölgesel ve küresel durumun yorumlanmasının yanı sıra, İran'ın bu bağlamda nasıl bir rol üstlenebileceği yansıtılmıştır: "Afganistan, bugün birçok devletin bölgesel ve küresel çıkarlarının çatıştığı bir alan olmasının yanı sıra bazı siyasi güçler, devletin çökmesi tehdidiyle dolu olan ülkenin geleceğine ilişkin farklı yavaşmalarda bulunuyorlar. Ayrıca, Taliban'ın saflarında ılımlı görüşlere bağlı liderlerin olmasına karşın, çeşitli radikal düşüncelerin temsilcileri de yer alıyor. Bu durum ise İranın Afganistan'ın geleceğini şekillendirmede verimli bir rol oynayabilir. Öyle ki uzmanlara göre, tarihsel köklerin ortaklığı, dil, kültür, din, gelenek ve göreneklerin yakınlığı, İran'ın ülkenin yeniden inşasında Afgan halkına yardım

etme görevlerini başarılı bir şekilde çözmesi için sosyo-psikolojik bir temel oluşturuyor.” Analiste göre, bu aşamada, ortak bir düşmana -ABD’ye- karşı mücadele, Tahran ve Kabil’in birbirine yaklaşmasına temel oluşturabilir.

Yazıda, İran’ın kendine özgü dört şartının olduğu belirtilmiştir: Afgan Şiileri için güvenlik garantileri sağlamak, koalisyon hükûmetinin kurulması, Afganistan’da Taliban’ın IŞİD’e karşı mücadelesinin devamı, Afgan mültecilerin İran’dan ülkeye dönüşüne onay verilmesi. Ayrıca uzman, olumsuz senaryonun olabileceğini de göz ardı etmedi: “Herhangi bir “acil durumda” İran, sözde koruyucu şemsiyeyi Afgan Şiileri üzerine yerleştirebilir ve İran sınırından Herat’a kadar serbest bir “tampon bölge” oluşturabilir. Kabil ve Tahran, belirli anlaşmazlıkların varlığına rağmen en çok pragmatik ilişkiler, ticaret, ekonomik ve diğer iş birliğinin geliştirilmesiyle ilgileniyor. Ancak şimdilik İran, gözetimi ve istihbaratı artırarak Afganistan sınırını güçlendiriyor. Analist, İran’ın olası duruma uygun politika geliştirmek istediği görüşünü savundu: “Bazı anlaşmazlıkların varlığına rağmen, Kabil ve Tahran en çok pragmatik ilişkilerle ilgileniyor. Ancak şimdilik Tahran, Afganistan ile olan sınırını güçlendiriyor, gözetim ve istihbaratı artırıyor.”

• Arap Liderler, Rusya ve İran Arasındaki İş Birliğini Önlemeye Çağırıyor

İran Cumhurbaşkanı İbrahim Reisi’nin iki günlük Moskova ziyareti ve bu kapsamda görüşmeler Rusya basınının bu haftaki en önemli gündem maddesi konumunda olmuştur. “News. Ru” haber sitesinde yayımlanan [“Arap Liderler, Rusya ve İran Arasındaki İş Birliğini Önlemeye Çağırıyor”](#) başlıklı uzman görüşlerine dayanan yazıda, “Reisi’nin Moskova gezisi Basra Körfezi’ni neden alarma geçirdi?” sorusu sorulmuştur. Nitekim, yazıya göre, Reisi’nin Moskova ziyaretinin olası sonuçları Basra Körfezi ülkelerinin endişelerine yol açmıştır. Ayrıca, Rusya’nın İranlı ortakları için gelişmiş silahlar satın almak konusunda kredi limiti açmaya hazır olduğuna dair söylentilerin de Arap liderlerini kaygılandığı ifade edilmiştir. Yazıda görüşlerine baş vurulan Londra merkezli düşünce kuruluşu Chatham House’ın Ortadoğu ve Kuzey Afrika Programları Direktörü Neil Quilliam, Basra Körfezi ülkelerinin Rusya’nın İran ile askerî iş birliğini tamamen durdurmak için etkili bir kaldıraca sahip olduklarına dair şüphelerini dile getirdi: “Ancak Rusya’nın önemli varlıklarına yatırımları artırarak ve Rusya silahları edinerek Moskova ve Tahran arasındaki savunma alanında etkileşimi caydırmaya çalışabilir. Bu hamle Rusya ile İran arasındaki askeri iş birliği düzeyini bir dereceye kadar sınırlamaya yardımcı olabilir.” Ayrıca uzmana göre, iki oyuncunun şu anda üretim konusunda birleştiği OPEC+ içindeki Suudi-Rus ilişkileri, Riyad’ın Rus-İran askerî ilişkilerinin yoğunluğunu etkilemek için sahip olduğu bir başka potansiyel araçtır.